

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 1

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24   **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 1. – 772 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Зміст

ПРИВІТАННЯ ГОЛОВИ ВЧЕНОЇ РАДИ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ», АКАДЕМІКА С. В. КІВАЛОВА	17

СЕКЦІЯ 1. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ, ФІНАНСОВОГО ПРАВА

<i>Ківалов Сергій Васильович</i> ДЕРЖАВНА ЦІЛЬОВА ПРОГРАМА ЯК ЗАСІБ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ	19
<i>Біла-Тіунова Любов Романівна</i> ОКРЕМІ НОТАТКИ ЩОДО «ПРИНЦИПУ РІВНОГО ДОСТУПУ» І «ПРИНЦИПУ НЕДИСКРИМІНАЦІЇ» У ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ	22
<i>Білоус-Осінь Тетяна Ігорівна</i> ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКИХ ПРОЦЕДУР ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТИ ТА НАУКИ	26
<i>Даниленко-Негара Юлія Сергіївна</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ НОРМАТИВНОГО ЗАКРІПЛЕННЯ ПРАВИЛ ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ У ЗАКОНОДАВСТВІ ПРО ДЕРЖАВНУ СЛУЖБУ	28
<i>Козачук Діана Анатоліївна</i> ЩОДО ОБСЯГУ ПРАВА НА АПЕЛЯЦІЙНЕ ОСКАРЖЕННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ	32
<i>Негара Родіон Віталійович</i> УСНІЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ АКТ В ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ	35
<i>Осадчий Анатолій Юрійович, Закаленко Олена Василівна</i> СТАНДАРТИ ДОКАЗУВАННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ	38
<i>Слободянюк Марина Анатоліївна</i> ДИСЦИПЛІНАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ.	42
<i>Стрельников Андрій Вікторович</i> АНТИКОРУПЦІЙНА СУБ'ЄКТНІСТЬ ПАТРОНАТНИХ СЛУЖБОВЦІВ: РЕТРОСПЕКТИВА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ	44
<i>Фролова Євгенія Ігорівна</i> ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ.	48
<i>Чердинцев Юрій Герасимович</i> ОКРЕМІ ПИТАННЯ АТЕСТАЦІЇ СЛУЖБОВЦІВ МИТНИХ ОРГАНІВ	50
<i>Назарчук Анастасія Валеріївна</i> ЩОДО СУБ'ЄКТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНОСТІ ТА ПРОТИДІЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ У ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ	53
<i>Піть Ігор Юрійович</i> ОКРЕМІ ПИТАННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ФІНАНСАМИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ	56
<i>Бевзюк Ангеліна Костянтинівна</i> АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАХОДИ ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ	59
<i>Данілов Олександр Дмитрович</i> НАВЧАННЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ СУДОВОЇ СИСТЕМИ	62

Фролова Євгенія Ігорівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,
кандидат юридичних наук, доцент*

ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Одним із найбільш наочних проявів фрагментарності чинного адміністративно-процесуального законодавства є відсутність цілісного підходу до визначення процесуальних прав суб'єктів публічної адміністрації як учасників судового процесу при розгляді публічно-правових спорів.

Визначення процесуальних прав суб'єктів публічної адміністрації в адміністративному судочинстві неможливе без урахування їх адміністративно-процесуального статусу, який, у свою чергу, репрезентує систему властивостей, що характеризують суб'єкта як учасника адміністративної справи. Зміст цього статусу дозволяє встановити загальні принципи та особливості правового становища суб'єктів владних повноважень у межах конкретних адміністративно-процесуальних правовідносин [1].

У науковій доктрині правовий статус учасників адміністративного судочинства розглядається у широкому та вузькому значенні. У широкому розумінні він охоплює сукупність процесуальних прав та обов'язків, характерних для всіх осіб, які беруть участь у судовому розгляді. У вузькому – окреслює конкретну процесуальну роль учасника справи, представника або іншої особи, що залучена до судового провадження у межах адміністративної юрисдикції.

Законодавча модель адміністративного судочинства в Україні передбачає класифікацію учасників судового процесу за функціональними критеріями. Хоча закон не містить визначення поняття «учасник адміністративного судочинства», Кодекс адміністративного судочинства України (далі – КАС України) використовує поняття «учасники судового процесу», яке у контексті адміністративного провадження є функціональним еквівалентом. Відповідно до положень КАС України, до таких учасників належать: учасники справи – позивач, відповідач, треті особи, а також органи та особи, уповноважені законом звертатися до суду в інтересах інших осіб (ст. 42 КАС України); представники, які діють від імені учасників справи (ст. 55 КАС України); інші учасники судового процесу – особи, які забезпечують розгляд справи (свідки, експерти, спеціалісти, перекладачі, секретар судового засідання тощо) (ст. 61 КАС України) [2].

Таким чином, кожна з визначених у процесуальному законодавстві категорій учасників адміністративного судочинства має власний обсяг прав і обов'язків, що зумовлює її функціональне призначення в межах судового процесу. Водночас суб'єкти публічної адміністрації можуть виступати в різних процесуальних ролях залежно від характеру та предмета адміністративного спору. Зокрема, один

і той самий орган публічної влади може набувати статусу позивача, відповідача або третьої особи у різних судових провадженнях. Незважаючи на варіативність процесуального статусу, загальна структура правового становища таких суб'єктів залишається відносно сталою та визначається нормами адміністративного процесуального законодавства.

Загалом участь суб'єктів публічної адміністрації в адміністративному судочинстві є похідною від їх залучення до адміністративно-правових відносин, які виникають у процесі розгляду та вирішення публічно-правових спорів. Обсяг реалізованих процесуальних можливостей таких суб'єктів, а також особливості їх правового становища визначаються, з одного боку, компетенцією конкретного органу чи посадової особи, а з іншого – природою та змістом реалізованого публічного інтересу. Саме ці чинники формують індивідуальний правовий статус суб'єкта публічної адміністрації у межах конкретного провадження та зумовлюють межі його процесуальної активності.

Набуття правового статусу учасника адміністративного судочинства виступає юридичною передумовою реалізації особою визначеного кола процесуальних прав, передбачених законодавством [3]. У контексті концепції «публічного управління», повноваження розглядаються як один із ключових елементів державно-правового змісту, що лежить в основі правового статусу будь-якого органу публічної адміністрації або уповноваженої посадової особи. Ці повноваження мають бути узгоджені з суспільними потребами та спрямовані на задоволення публічного інтересу. В умовах становлення демократичної, соціальної та правової держави повноваження тлумачаться як делеговані владні функції, реалізація яких вимагає ефективного використання наявних ресурсів задля досягнення цілей загального значення. При цьому забезпечення досягнення таких цілей відбувається шляхом застосування методів публічного управління, зокрема правотворчої та адміністративної діяльності, які повинні бути достатніми для виконання визначених соціальних завдань.

Сучасна теорія публічного адміністрування виходить з того, що повноваження органів публічної адміністрації мають дуалістичний характер, поєднуючи в собі юридично визначені права та обов'язки [4, с. 153]. Виходячи з цього, у процесі формування адміністративно-процесуального статусу суб'єктів публічної адміністрації недопустимим є ототожнення понять «повноваження» (як комплекс прав і обов'язків, що визначають юридичну компетенцію органу) та «процесуальні права» (як сукупність правомочностей, що виникають у межах судового розгляду публічно-правового спору).

Отже, слід дійти висновку, що процесуальні права суб'єктів публічної адміністрації в адміністративному судочинстві не є елементом їхнього загального правового статусу, однак можуть ними набуватися в контексті участі у відповідному процесі та за умови наявності передбаченого законом процесуального статусу (позивача, відповідача, третьої особи тощо). З огляду на викладене, доцільним є подальше поглиблене дослідження механізмів реалізації процесуальних прав

суб'єктів публічної адміністрації в адміністративному провадженні, з урахуванням як нормативної бази, так і судової практики.

Список використаних джерел:

1. Гульчак О. В. Участь Державної інспекції архітектури та містобудування України в розгляді публічно-правових спорів. *Juris Europensis Scientia*. 2023. № 1. С. 76–80.
2. Кодекс адміністративного судочинства : Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. Дата оновлення: 31.12.2023 р. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15> (дата звернення: 01.04.2025 р.).
3. Токмілова Л. М. Гарантії забезпечення процесуальних прав учасників адміністративного судочинства: поняття та класифікація. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2019. № 4. С. 79–88.
4. Джафарова О. В. Дозвільні повноваження Міністерства економічного розвитку і торгівлі України: питання сьогодення. *Вісник ХНУВС*. 2013. № 1 (60). С. 152–158.

Ключові слова: адміністративне судочинство, суб'єкт публічної адміністрації, суб'єкт владних повноважень, процесуальні права, правомочність.

Keywords: administrative justice, subject of public administration, subject of authority, procedural rights, competence.

Чердинцев Юрій Герасимович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
докторант кафедри адміністративного і фінансового права,
кандидат юридичних наук*

ОКРЕМІ ПИТАННЯ АТЕСТАЦІЇ СЛУЖБОВЦІВ МИТНИХ ОРГАНІВ

Євроінтеграційні процеси опосередковують приведення національного стану впорядкування суспільних відносин до загальноновизнаних європейських стандартів. Не виключенням є сфера здійснення митної справи та питання впорядкування правового статусу службовців митних органів. Проходження державної служби, незалежно від її уточнюючих характеристик, є первинним показником якості виконання функцій держави. Професійні службовці своїми діями засвідчують не лише фактичне виконання службових обов'язків, але й наявність певних здібностей та навичок. Саме тому, законодавством про державну службу передбачено не лише дієві механізми постійного навчання державних службовців та удосконалення їх знань та навичок, а й заходи моніторингу за якістю виконання функцій держави. Прикладом таких заходів може слугувати й атестація державних службовців. За таких умов, дослідження атестації службовців митних